

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра теорії та історії світової літератури

КУРСОВА РОБОТА

з історії зарубіжної літератури

на тему: Поетика казки в сучасній англійській літературі (на матеріалі Софі
Андерсон "Хатинка на курячих лапах")

Студентки 3 курсу групи Мла 04-21

спеціальності 035.041

Германські мови та література (переклад включно),

перша-англійська

Войтенко В.І.

Керівник: професор кафедри теорії та історії світової літератури

Шульгун М.Е.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ЄКТС _____

Члени комісії _____

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

м. Київ – 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ МІФОЛОГІЧНИХ ТА КАЗКОВИХ МОТИВІВ У ЖАНРІ ФЕНТЕЗИ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ	5
1.1. Казка як літературний жанр: поняття та типи.....	5
1.2. Взаємозв'язок міфологічних та казкових мотивів у літературі фентезі.....	9
РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ МІФОПОЕТИКИ ТВОРУ СОФІ АНДЕРСОН «ХАТИНКА НА КУРЯЧИХ ЛАПАХ»	14
2.1. Міфотворчість і художній простір у творі «Хатинка на курячих лапах».....	14
2.2. Поетика казкового фентезі у творі С. Андерсон «Хатинка на курячих лапах».....	21
ВИСНОВКИ	27
ЛІТЕРАТУРА	28

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасне літературознавство останніх десятиріч наповнене інтенсивними, глибокими дослідженнями щодо функціонування фентезійного жанру та його різновидів, як у вітчизняних, так і в європейських літературних просторах.

В наш час жанр фентезі здобуває велику популярність. Будучи відносно молодим, він привертає увагу як читачів, так і літературознавців, які цікавляться дослідженням його джерел і витоків. Після розуміння того, що основними джерелами цього жанру є міфи, казки та легенди, виникає ще більший інтерес до дослідження їхнього впливу.

Твори фентезі мають в собі елементи фольклору та міфологічну основу. Вони використовують архаїчну символіку та сюжетні лінії, які характерні для міфів та казок.

Британська письменниця Софі Андерсон, яка ще недостатньо знайома українському читачеві, також вносить вклад у фентезійну творчість. Авторка по-новому інтерпретує старі образи та фольклор у творі «Хатинка на курячих лапах».

Досліджуючи творчість С. Андерсон, скрізь різноманітні варіації міфопоетики, можна побачити щось набагато більше у звичайній белетристиці – історію людської душі. Обраний письменницею жанр диктує свої закони, проте й це не заважає говорити про головне – про людську долю, про смерть та життя, про фантастично неможливі та реальні світи. І цей, на нашу думку, важливий аспект творчості С. Андерсон, який є зовсім недослідженим у сучасному літературознавстві.

Отже, наразі, ще не існує комплексного дослідження творів С. Андерсон в контексті казкового світу фентезі, саме це й зумовлює актуальність нашого дослідження.

Об'єкт дослідження: міфопоетика твору «Хатинка на курячих лапах»

Предмет дослідження: художній простір твору «Хатинка на курячих лапах».

Мета роботи: дослідити поетику казки в сучасній англійській літературі на матеріалі твору Софі Андерсон «Хатинка на курячих лапах».

Задання дослідження:

- визначити казку як літературний жанр та навести типи казок;
- встановити взаємозв'язок міфологічних та казкових мотивів у літературі фентезі;
- проаналізувати міфотворчість і художній простір у творі «Хатинка на курячих лапах»;
- дослідити поетику казкового фентезі у творі С. Андерсон «Хатинка на курячих лапах».

Практичне значення результатів дослідження визначається актуальністю та недостатньою вивченістю обраної теми. Фактичний матеріал, теоретичні та практичні положення та висновки роботи можуть бути використані у літературознавчих студіях для аналізу сучасного фентезі, залучені при подальших дослідженнях творчості Софі Андерсон. Матеріали дослідження можуть стати в нагоді вчителям-словесникам та студентам.

Методи дослідження: описовий, порівняльний, структурно-логічний, узагальнення.

Структура курсової роботи. Курсова робота відповідає меті та завданням дослідження і складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, двох додатків. Загальний обсяг курсової роботи – 31 сторінка, з яких – 28 сторінок основного тексту.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ МІФОЛОГІЧНИХ ТА КАЗКОВИХ МОТИВІВ У ЖАНРІ ФЕНТЕЗИ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

1.1. Казка як літературний жанр: поняття та типи

Казковий жанр виник у XVII столітті, але лише у 1840-х роках став об'єктом дослідження літературознавців. Вони виявили у казках специфічні образні типізовані форми, які відображають досвід освоєння світу, його оцінки, розуміння людських емоцій та соціальних відносин.

Казка є одним із основних жанрів у літературі. Це епічний твір, який переважно викладається прозою та має чарівний, авантюрний або побутовий характер з установкою на вигадку. У кожного народу є свої національні казки з власними сюжетами. Але існують також міжнародні сюжети, які відомі по всьому світу. Дивовижним є не лише поширення казок, але й їхнє взаємозв'язання. До певної міри казка символізує єдність народів, оскільки, незважаючи на мовні чи територіальні кордони, казки обогашують культури націй.

Отже, казка – це коротке усне оповідання, яке розповідає про вигадані події, часто з участю типізованих персонажів, які мають символічний характер (Ковалів, 2007, с. 107). Цей жанр дуже різноманітний як за тематикою, так і за художньо-образною структурою. Казкова традиція містить безліч сюжетів, які часто поєднують елементи різних періодів та історичних епох.

У сучасній науці прийнято поділяти казки на кілька основних категорій. Перша – казки про тварин, де головні герої – тварини, птахи, рослини або комахи. Друга – суспільно-побутові казки, які часто мають реалістичний або новелістичний характер, відображаючи життя людей та їхні побутові ситуації. Третя категорія – чарівні казки, які часто відомі як героїчні

або фантастичні (Задорожна, с. 172). Кожна з цих груп може мати свої відмінності та розгалуження, що збагачують казковий світ.

Розглянемо їх докладно.

1. Казки про тварин. Найчисленнішою групою культово-анімістичних казок є ті, які розповідають про тварин. Ці казки часто відображають тотемічні вірування, які пов'язані з уявленнями про тотеми та анімізмом, коли надається людські характеристики та властивості тваринам. Існують також елементи інших культів, які можуть переплітатися з тотемізмом та анімізмом у казках.

Загальноприйнятою думкою є те, що казки про тварин є найдавнішим шаром у народному казковому епосі. Вони мають глибокі корені у давніх релігійних та культурних віруваннях, що відображаються у формі оповідань про тварин і їхніх пригод. Такі казки сприймалися як спосіб розуміння та взаємодії з природою, а також як спосіб передачі моральних та етичних норм (Лепухова, 2016, с. 137).

Казка про тварин до сьогодні не має єдиної дефініції. Ю. Проценко розглядає цей жанр як «творчий продукт, створений на основі основних аспектів народної казки, де тварини виступають як основні герої, нерідко рівноправні з людьми. Це відмінно від фольклорних жанрів, де переважає загальна традиція, адже літературна казка відзначається виразним впливом особистої художньої уяви автора, що проявляється у перетворенні стандартних сюжетів, образів і мотивів, у структурі казки та вирішенні моральних проблем» (Проценко, 2009, с. 19).

О. Горбонос, вивчаючи особливості англійських казок про тварин, вказує на наявність у них загальних принципів у зображенні зооперсонажів. Зазвичай таких героїв (хоча в різній мірі) наділяють портретним, психологічно-поведінковим та соціальним характеристиками. Як відмічає дослідниця, «різні письменники використовують різні характерні засоби, наприклад, у Л. Керролла – соціальні й сатиричні, у О.Уайльда – витончено

портретні й поведінкові, у Р. Кіплінга – соціалізовані й динамічно рухливо поведінкові і т.д.» (Горбонос, 2016, с. 94).

2. *Побутові казки.* З розвитком людської свідомості відбуваються зміни у сприйнятті людьми навколишнього світу, що відображається у нових мотивах, що з'являються у оповідях. Ці мотиви часто характеризуються гострою соціальною спрямованістю. У таких оповіданнях головним героєм зазвичай виступає бідний селянин, працівник або солдат, який опиняється у знайомій казкаревій обстановці. Авантюрні казки розповідають про незвичайні пригоди героя, проте вони трактуються без застосування чарівної фантастики (Насєдкіна, 2018, с. 4).

Дійові особи у казках переважно поділяються на позитивних і негативних персонажів, а їхнє протистояння розкривається через безпосередні діалоги, їхні вчинки, обставини життя та ставлення до них соціумом і самим автором. Важливо підкреслити, що саме ці компоненти творять динаміку казки та зображають її ідейне спрямування.

3. *Чарівні казки.* Найчисленнішу групу казок становлять чарівні або героїчні, які іноді також називають фантастичними. Однак, як відмічають дослідники, «те, що сучасна людина сприймає як елементи фантастики, у далекому минулому було складовою частиною образного розуміння світу. Ці елементи виявлялися у різних обрядах та ритуалах, а також у метафорах, що збереглися з праміфів» (Світельська-Дірко, 2012, с. 252). Слід відмітити, що термін «чарівні» у відношенні до цього жанру казок можна розглядати лише умовно, оскільки елементи чарівності зустрічаються й у інших жанрах усної народної творчості, наприклад, у плані надзвичайних персонажів чи подій. Проте саме в казковому епосі ці елементи викликають особливий інтерес, а чари, чарівні речі та персонажі отримують найширше трактування (Бондар, 2011, с. 234).

Серед чарівних казок виділяється велика група творів, що відома під терміном «героїчні казки». Вони отримали таку назву через те, що у центрі цих оповідань стоїть образ героя-богатиря, лицаря, чия доблесть, мудрість і

переможницькі здібності лежать в основі всіх описаних подій. Героїзм є обов'язковим елементом для казок цього типу, оскільки вони виникли та розвивалися у передкняжій та княжій епохи слов'янської історії. Значна частина героїчно-чарівних казок має виражений історичний характер.

Вирішальною та необхідною ознакою чарівних казок є надзвичайність описаних подій, надприродність, таємничість та чудовість, а також динаміка їх розвитку. Центральним мотивом кожної казки, яка відноситься до цього жанру, є зображення подорожі та шляху головного героя (Тиховська, 2023, с. 84).

Чарівні казки, хоч і пізніше виникли порівняно з тваринним епосом, виявляються значно більш складними у плані сюжетної будови та художнього виразу. Вони мають кілька спільних рис.

Важливим аспектом цих творів є їхня динаміка. Розвиток сюжету пов'язаний з подіями, що відбуваються навколо центрального героя. Дія розгортається не лише в часі, а й у просторі, який постійно змінюється. Категорії часу та простору (хронотоп казки) працюють за певними правилами. Часові періоди часто перетинають один одного. У багатьох казках вік героя, що досяг зрілості, залишається незмінним (Egoff, 1988, с. 134).

У чарівній казці простір є рухливим і змінним. Він поділяється на світ своїх і чужих, живих і мертвих, таких як своє царство, тридесяте царство і т.д. Чуже, потойбічне царство може знаходитися під землею, у воді, на небі або за тридев'ять земель і функціонує за власними законами. Межею між царствами може служити ліс, море, річка, колодязь, міст, гора, вогонь, дерево чи інша рослина, яма, печера, щілина в горах і т. д. Перейшовши або перестрибнувши через цю межу, герой опиняється у потойбічному світі. Іноді цей перехід можливий лише в певний зачарований час. Чуже середовище завжди виявляється ворожим до головного героя, і на нього чатують небезпеки та випробування, що вимагають фізичної та магичної сили. Пройшовши через ці випробування, герой отримує винагороду.

Треба зазначити, що у казці вигадка може нагадувати реальність, але також може мати фантастичний, або фентезійний характер. Фантастичність казок часто має виражений соціальний та етнографічний зв'язок. Деякі казки становлять страшні розповіді про жорстокі події минулого, про відьом та інші образи, які існували у віруваннях народу, а інші вплетені з християнськими легендами. Героями казок зазвичай є люди, що володіють силою, незалежністю, розумом, кмітливістю, а також мають добрі та порядні характери, і вони часто стають символами всього людства.

Таким чином, казка як епічний жанр має свій виток у певний історичний час, відтворюючи уявлення людей, їхні вірування, традиції та звичаї. Кожен народ має свої особливості мислення, що впливають на його соціокультурний ландшафт. В англійській світоглядній картині світу можна відзначити раціоналізм та прагматизм, які існують поруч із виразною індивідуальністю, а також самоіронією, що часто виступає як захист від надмірного розуму.

1.2. Взаємозв'язок міфологічних та казкових мотивів у літературі фентезі

Розвиток жанру фентезі в художній літературі розпочався на рубежі XIX–XX століть. Однак, щоб стати повноцінним і визнаним жанром поряд із міфологією, античною легендою та середньовічним романтизмом, фентезі пройшло складний еволюційний шлях. Цей шлях включав у себе формування та встановлення характерних ознак, необхідних для визнання жанру у літературному світі.

Фентезі можна охарактеризувати як літературний жанр, основним сюжетним або тематичним елементом якого є магія - це втручання або вплив сил, які виходять за межі раціонального пояснення. У порівнянні з науковою фантастикою, де сюжетні події не повинні суперечити сучасним науковим знанням, фентезі дозволяє використовувати елементи магії та фантастичних

явищ без обмежень, що створює широкі можливості для творчості та уяви авторів (Кравченко, 2018, с. 124).

Слід зазначити, що жанр «фентезі» знайшов свою естетичну програму у есе англійського прозаїка Дж. Р. Р. Толкіна «Про чарівні казки» (1939 р.). У цьому творі письменник висловлює думку, що основною ідеєю таких творів є ескапізм – втеча від реальності, потреба зануритися у світ фантазійного та магічного (Толкієн, 2018).

Толкін вважав, що «альтернативою світу фентезі повинен стати світ естетичної реальності, світ, що існує у межах літературного тексту». Він намагався обґрунтувати свою концепцію з християнської перспективи, шукаючи аналогію між чарівною казкою – так, як він називав твори жанру «фентезі» – та євангельським текстом, який, на думку письменника, «зміг перетворитися з казкового оповідання в реальність» (Tolkien, 2007, с. 114).

Шейла Егоф, британський літературний критик, висловлює протилежну точку зору щодо фентезі. Вона стверджує, що цей жанр – це не просто втеча від реальності, а скоріше спроба «освітлити» реальність. Фентезі намагається передати нам інші світи, однак водночас демонструє існування незмінних цінностей, які мають силу незалежно від контексту – в будь-якому можливому світі (Egoff, с. 134).

Анн Свінфен, французький літературний критик, розглядає фентезі як інтерпретацію справжнього світу. З її точки зору, цей жанр «досліджує моральні, філософські та інші складні питання, які ставить перед нами реальний світ. Він дозволяє авторам та читачам розглядати ці проблеми у новому, фантастичному контексті, що може принести нові уявлення та розуміння» (Swinfen, с. 113).

Треба відмітити, що багато англомовних авторів у жанрі міфологічного фентезі використовують міфологічну модель світу як основу для своїх творів. Це зумовлено історичним контекстом: давньогерманські племена, що стали основою майбутньої англійської нації, мали багату міфологічну спадщину.

Таке звернення до першовитоків є для англословних письменників історично обґрунтованим.

Автори використовують міфи, казки та легенди як джерела фентезі, перетворюючи їх на основу для своїх творів. Прослідкування за їхнім використанням дозволяє виявити певні закономірності. Наприклад, коли автор використовує мотиви казки у фентезі, це робить його твір більш схожим на міф, оскільки міф містить події, в які читач вірить, у той час як казка – це абсолютно вигадана історія. На нашу думку, такий підхід дозволяє створити вражаючий світ, сповнений чарівністю та дивами, але з відчуттям внутрішньої правди і значущості.

На наш погляд, цикл фентезійних романів Анджея Сапковського «Відьмак» (Сапковский, 2012) є чудовим прикладом перетворення казок у жанрі фентезі. Сюжет «Відьмака» часто базується на переробці сюжетів добре відомих казок, що створює цікавий елемент відновлення та перетворення у світі фентезі.

Міф та казка мають багато спільних рис з творами жанру фентезі, і це робить їх важливими джерелами натхнення для фентезійних письменників. Поетика та чуттєвість казки гармонійно доповнюють твори фентезі, додавання в них елементів повчальності може створювати глибокий підтекст і допомагати розкрити теми, характерні для жанру фентезі. Такий синтез може створити захоплюючий світ, який привертає увагу читача і залишає його захопленим до самого кінця.

Оповідальна манера та епічність, які властиві творам фентезі, часто запозичуються з міфів. Окрім сюжету, фентезі також використовує спосіб сприйняття подій та спосіб мислення, які характерні для міфічних героїв. Це дозволяє створювати глибокий іммерсивний світ, який захоплює читача і переносить його в іншу реальність.

В.М. Гура правильно зауважує, що «читач може зіткнутися з міфічним поглядом на міфи, коли вони представлені у фентезі. Це дозволяє сприймати міфи як живу, яскраву дійсність, що є дуже привабливим для читачів. Спосіб

мислення та сприйняття світу міфічними героями може бути перенесений на героїв фентезі, що робить їхні пригоди більш інтригуючими та емоційно насиченими» (Гора, 2020, с. 58).

Так, відомо, що автори фентезі часто використовують міфологію як джерело натхнення для своїх творів. Іноді вони вільно адаптують міфологічні сюжети та персонажів, створюючи нові історії і світи на їхній основі. Однак, в деяких випадках автори можуть залишати міфічний сюжет практично незмінним, адаптуючи його лише для сучасного читача.

Як відмічає К. Сорокіна, «автори не завжди вносять зміни у сюжет міфологічної системи. Іноді вони просто переписують міфи з деякими модифікаціями для того, щоб зробити їх більш доступними та зрозумілими сучасному аудиторії. Такий підхід може допомогти читачам краще розуміти та сприймати міфологічні теми і мотиви» (Сорокіна, с. 85).

Під час вивчення питання взаємозв'язку літератури фентезі та міфології, дослідники виділяють ряд рис, які об'єднують ці два елементи культури. Так, Н. Горбач вважає, що «сплетіння різних традицій, трепетне ставлення до природи та чарівність світу є спільними рисами як літератури фентезі, так і міфології. Обидва жанри часто використовують магію, чарівницькі створіння та унікальні світи, щоб створити атмосферу чудесності та надзвичайності. Повага до дохристиянської культури і світогляду також є важливим аспектом і для міфології, і для фентезі. Обидва жанри можуть використовувати міфологічні мотиви та символи для розкриття глибинних тем, таких як боротьба зі злом, шукання сенсу життя та дослідження людської природи» (Горбач, 2016, с. 26). Таким чином, спільні риси фентезі та міфології допомагають їм створювати унікальні та захоплюючі світи, що приваблюють читачів своєю загадковістю та епічністю.

Отже, розглянувши тему присутності міфологічних та казкових елементів у літературних творах жанру фентезі, можна зробити висновок, що ці твори становлять важливу складову сучасної літератури, ідеально поєднуючися з іншими літературними жанрами. Міфи, легенди та казки

виступають джерелами натхнення для жанру фентезі, впливаючи на загальний розвиток цього жанру, а також формуючи сюжети та персонажів у кожному окремому творі фентезі.

Таким чином, фентезі можна вважати сучасним літературним жанром, який поєднує в собі риси архаїчної міфології, архетипи казок, епічних саг, героїчних пісень і лицарських романів. Цей жанр має свої власні характеристики, серед яких можна виокремити такі елементи, як місце дії, унікальні герої, наявність ворога чи ворогів, опис поєдинків, наявність магічних артефактів та шлях, який герой повинен подолати, щоб перемогти зло та відновити гармонію. Отже, жанр фентезі надає письменникам та читачам можливість досліджувати різноманітні теми, використовуючи багатозаровість міфології для створення унікальних і захоплюючих світів. Вивчення міфологічних та казкових мотивів у фентезі допомагає краще зрозуміти цей жанр та його місце в світовій літературі, підкреслюючи його значення як важливої складової сучасної культури.

РОЗДІЛ II

ОСОБЛИВОСТІ МІФОПОЕТИКИ ТВОРУ СОФІ АНДЕРСОН «ХАТИНКА НА КУРЯЧИХ ЛАПАХ»

2.1. Міфотворчість і художній простір у творі «Хатинка на курячих лапах»

Популярний твір сучасної англійської письменниці Софі Андерсон «Хатинка на курячих лапах» («The House With Chicken Legs», 2019) становить науковий інтерес як приклад маловивченого синтетичного фентезі-казки перших десятиліть XXI ст.. Її текст із вираженою комбінаторною природою міфопоетики поєднує в собі казкові мотиви та тему смерті, створюючи унікальну інтерпретацію традиційної народної казки про Бабу Ягу та міфу про перехід людини після смерті до іншого життя.

Письменниця у творі «Хатинка на курячих лапах» домінантними мотивами робить такі: мотиви смерті як відродження та мотив переміщення.

Розглянемо їх докладно.

1. Мотиви смерті як відродження.

У своєму творі, С. Андерсон розкриває складність та багатогранність людського життя, порівнюючи його з постійно змінюваним калейдоскопом. Вона підкреслює, що з самого народження людина стикається з різноманітними проявами реальності, яка може бути як привабливою, так і амбівалентною. Проте найбільш загадковою та навіть лякаючою для багатьох є зустріч зі смертю. Ця зустріч не залишає байдужим жодної особи: вона може знищити або відродити, зруйнувати або подарувати нове життя, позбавити надії або надати віру в диво. Таким чином, авторка підкреслює важливість розуміння і прийняття смерті як невід'ємної складової людського існування.

а) Смерть як міст.

В уяві персонажів твору «Хатинка на курячих лапах», смерть поставала як своєрідний міст, перехід до іншого виміру чи простору існування, залежно від характеру її земного життя і прихильності богів:

– «Мертві прибувають із першими зірками. Сьогодні вони напрочуд яскраві – у струминних шатах і тонких шарфах найрізноманітніших відтінків. У всіх, навіть у старих, довге, блискуче волосся кольору воронова крила. Навколо суцільно посмішки та сміх.

Коли з'являється Брама, у животі починає скиглити від відчуття порожнечі. Зараз вони підуть, не давши мені можливості дізнатися їх краще – як і всі, кого я зустрічала в житті. Яга цілує їх у щоку, вимовляє слова Подорожі мертвих, і вони зникають один за одним. Живі, мертві – жодної різниці немає. Ніхто не затримується надовго» (Андерсон, 2019, с. 231).

Баба Яга допомагає душам померлих знайти шлях до іншого світу. Це наголошує на циклічності життя і смерті, на вічному русі і зміні, які є невід'ємною частиною універсального порядку речей.

Символіка Брами в творі є важливим аспектом, що підкреслює ідею відродження через смерть. Кожен раз, коли людина покидає світ живих через Брам, вона вступає у новий етап свого існування, здійснюючи своє відродження. Це нагадує читачеві про безперервний цикл життя і смерті, де кожна кінцева точка є новим початком.

Смерть є метафорою переходів, через які проходить кожна душа, і водночас – відображенням подорожі кожної людини через життя, її зустрічей, втрат, змін і відкриттів:

– Що ти візьмеш із собою до зірок?

– Любов до моєї родини та рідного дому, – відповідає дівчина без роздумів, і ця коротка фраза сповнена такого глибокого сенсу, що я навіть плескаю в долоні.

Яга цілує Серину в обидві щоки і киває мені. Я веду Серину до Врат, і слова «Подорожі мертвих» злітають з губ без затримки: «Хай буде з тобою

сила в твоїй довгій і важкій подорожі. Зірки звать тебе. Вирушай у дорогу з подякою за час, проведений на землі. Кожну мить стає вічністю. Ти несеш із собою спогади про нескінченно цінне, про любов до своєї родини та рідного дому. Зі світом повертайся до зірок. Великий цикл завершено!» (Андерсон, с. 238).

Тема циклічності життя і смерті в «Хатинці на курячих лапах» допомагає читачеві розуміти глибинні закономірності буття і природи, а також підкреслює важливість прийняття цього циклу як невід'ємної частини нашого існування. Ця тема надає твору глибину і філософську перспективу.

Б) Таємниця смерті.

Таємничість явища скінченності буття є одвічним джерелом пошуку життєвого сенсу.

Серед світоглядних засад розуміння смерті важливу роль відіграє глибинно-символічна детермінація як самого процесу формування концепту смерті, так і його змістових результатів:

– *«Я тягнуся до Брами й впевнена, що вони допоможуть мені згадати все, як було, але Яга з такою силою смикає мене назад, що плече хрумтить.*

– *Ніколи не переступай поріг!*

– *Ніколи не проходь крізь Брану!»* (Андерсон, с. 241).

Фраза *«Ніколи не проходьте крізь Брану!»*, в контексті твору має глибокий символічний зміст і нагадує героям про важливість прийняття своїх життєвих випробувань і переходів з усією відповідальністю і розумінням.

Ця фраза може інтерпретуватися як попередження від небезпечних випробувань або непередбачуваних наслідків, які можуть статися при неконтрольованому переході через портал смерті, а також як заклик бути уважним та обережним під час переходу з одного стану або етапу життя до іншого.

Крім того, фраза може вказувати на важливість поваги до природних і космічних законів, які керують життям та смертю, і на необхідність прийняття їх із повагою.

В) Зіткнення зі смертю.

Воно пробуджує в людині глибинну тривогу, природу якої досягнути до кінця неможливо. Людина стикається з тим, чого вона пояснити не може, з отим «ніщо», яке прагне набути певного значення, смислу:

– «Ніна розглядає свої долоні. Пальців майже зовсім не видно.

– Що зі мною відбувається?

– Ти мертва, – шепочу я.

– Ти теж мертва? – Запитує вона.

– Ні. Я мотаю головою. Звичайно, ні.

– Тоді чому і ти танеш? (Андерсон, с. 70).

Персонажі у творі зіштовхуються зі смертю через свої пошуки і дослідження. Для Маринки, її зіткнення зі смертю виявляється через втрату та розуміння циклічності життя. Вона розуміє, що фактично смерть є припиненням, обриванням життя, неминучістю і невідворотною кінцевою зупинкою в заданих координатах відведеного людині простору.

Проте коли неминучість смерті, її онтологічна суть проникають у свідомість, Маринка захищаючись, адаптує її під себе, перетворює і наділяє її сенсом, включає в певні правила гри для подальшого співіснування:

– Чому я зникаю? Я мертва? Хіба могла я померти? Я нітрохи не схожа на тих блідих мерців, які стікаються ночами до хатинки.

– Я почувуюся живою. Я існую. А ти казала, що душі не можуть залишатися на цьому світі після смерті. То чому ж я тут?

– Ти інша. Ти Яга, майбутній Охоронець Брами.

– То що, всі Яги мертві? – перебиваю я.

– Ти мертва?

– Ні, Яги не всі мертві. І те, що ти мертва, нічого не змінює.

– Ти довго жила в цій хатинці, і вона дала тобі достатньо сил, щоб ти здавалася живою. Поки ти тут, можеш робити все, що роблять живі.

– Але чому я розчинилася?

– *Тому що ти пішла звідси. У бабусиних очах стоять сльози. Чим далі ти втечеш від хатинки, тим сильніше померкнеш. Існувати ти можеш тільки тут, на межі життя та смерті»* (Андерсон, с. 266).

Зіткнення зі смертю в творі допомагає розкрити глибокі філософські та емоційні аспекти життя, надаючи читачеві можливість задуматися над значенням смерті та її впливом на людський досвід.

2. Мотив переміщення.

Мотив переміщення в творі С. Андерсон «Хатинка на курячих лапах» займає ключову роль, обрамляючи не тільки сюжетну лінію, але й глибинні символічні аспекти роману.

Цей мотив виходить на передній план через характер і долю його головних героїв – Баби Яги, її внучки Маринки та їх незвичайної оселі, хатинки на курячих лапах, яка має здатність переміщуватися від місця до місця.

а) Переміщення як циклічність існування.

Хатинка на курячих лапах переміщується світом без конкретного маршруту, поза певною логікою – будучи живим організмом, хатинка не кориться нічій воль, а тому навіть Баба Яга не знає, коли і куди буде здійснене переміщення.

Головна героїня твору Маринка, так описує свій чарівний будинок:

– *«Моя хатинка стоїть на курячих ніжках. Два-три рази на рік вона ні з того ні з сього схоплюється прямо посеред ночі і залишає притулок. Вона може піти на сотню кілометрів, а може і на тисячу, але зупиниться в такому самому місці – відокремленому, похмурому, на самому краю цивілізації»*. (Андерсон, с. 3).

б) Спонтанні переміщення.

Хатинка не може залишатися на місці без руху. Це призводить до конфлікту між бажанням Маринки мати звичне життя та потребою Хатини виконувати свою місію.

Цей конфлікт стає центральною темою твору, що відображає внутрішній розвиток головної героїні та її пошук сенсу життя:

- *«Мертві мають пройти крізь Брану, ти ж знаєш.*
- *То дай мені тоді потоваришувати з живими.*
- *Так не можна. Ми повинні охороняти хатину та Брану від живих.*
- *Але я не розповім їм ні про Брану, ні про хатинку.*
- *Ми маємо відокремлювати світ мертвих від світу живих. Це наш обов'язок як Охоронців Брама.*
- *А що, якщо я не хочу ставати Охоронцем?*
- *Стати Охоронцем – твоя доля.*
- *А якщо я не хочу? Що, коли я не хочу такої долі?*
- *Ні, Маринко. Є в житті те, що нам не дано змінити. Птахи мають літати, риби – плавати, а ти – бути наступним Охоронцем»* (Андерсон, с. 245).

Згодом, спонтанні переміщення Хатини відкривають Маринці нові світи та дозволяють їй досліджувати різні аспекти життя. Вона зустрічає різних персонажів, долає випробування. В результаті цих подорожей вона починає переосмислювати свої погляди на життя та своє місце у ньому, набуває нові уявлення про справжні цінності, важливість дружби, та розуміє, що справжнє щастя полягає в спілкуванні з іншими та прийнятті себе такою, якою вона є.

в) Переміщення як спосіб виживання і пошуку власного шляху.

Для Маринки, переміщення хатинки також символізує її власний внутрішній конфлікт і бажання знайти стабільність, звичайне дитинство, друзів, яких вона могла б мати, якби жила у одному місці. Вона прагне зв'язків, які неможливі через постійне переміщення.

Маринка мріє про нормальне життя, де її будинок залишиться на одному місці досить довго, щоби вона могла завести друзів.

Вона прагне змінити свою долю.

– *«Ти ж знаєш, нам треба переїжджати з місця на місце, щоби живі не знайшли Врата. Це важливо...*

– Але чому? – у гніві кричу я, відсторонюючись.

– Що такого важливого? Всі живі врешті-решт придуть до Брами! Усі вони вмирають! Чому це має бути такою великою тасмницею? Чому ми ніде не можемо затриматись довше та завести друзів? (Андерсон, с. 35).

Хатинка на курячих лапах є символом переходу і трансформації не тільки для померлих, але й для живих, зокрема для Маринки, онуки Баби Яги. Через свої подорожі та взаємодію з Хатинкою Маринка розуміє важливість та значення життєвих циклів, своє місце у світі, і глибше сприймає концепцію смерті та вічності:

– *«Хатинка Яги живе заради мертвих. Проводи – це її існування. Мертвих необхідно проводити. У цьому світі вони як у пастці – загубляться назавжди.*

– *Ти пов'язана зі своєю хатинкою унікальним зв'язком. Що буде з тобою, якщо хатинки не стане?*

Я перекладаю погляд на свої пальці, і вони починають тремтіти, адже я згадую: вони можуть розчинитись. Коли я уявляю, що моє тіло зникне, а душа назавжди залишиться неприкаяною, мене починає нудити. Я впиваюся нігтями в долоні: мені терміново треба відчутти, що я поки що жива.

– *Отже, ти маєш проводити мерців»* (Андерсон, с. 63).

Отже, переміщення Хатини в творі стає метафорою пошуку себе, зростання та духовного розвитку головної героїні.

Ця подорож допомагає Марійці знайти своє місце у світі та зрозуміти справжнє значення життя:

– *«Я знайшла себе і у світі живих. Я часто буваю в містечку біля озера, ходжу до бібліотеки, театру. Моя доля не визначена, і мені це до вподоби. Можливостей у мене не менше, ніж зірок на небі. Ними переповнений і світ живих, і світ Яг; ними розцвічені навіть свята на честь мертвих»* (Андерсон, с. 329).

Таким чином, рух Хатинки на курячих лапах та здійснення Бабою Ягою ритуалу переміщення душ є центральним елементом твору, що несуть в

собі глибоке символічне і філософське значення. Це нагадування про циклічність буття, важливість переходів у житті та можливість віднайти вічність у русі життя і смерті.

2.2. Поетика казкового світу у творі С. Андерсон «Хатинка на курячих лапах»

Поетика казкового світу у творі «Хатинка на курячих лапах» Софі Андерсон вражає своєю магічністю, філософією та глибиною. Звернення до казкового світу – це звернення до витоків людської моралі, народних уявлень про одвічну боротьбу добра і зла, життя і смерті.

Наведемо ключові аспекти поетики цього твору:

1. Магічний світ.

Сама ідея «Хатини на курячих ніжках» є вкрай чарівною. Ця рухома будівля, яка відкриває двері у світ між живими та мертвими, надає твору магічний контекст..

Це наголошує на циклічності життя і смерті, на вічному русі і зміні, які є невід’ємною частиною універсального порядку речей. наприклад:

– *«Згущуються сутінки, і я запалюю свічки в черепах. Помаранчеве світло струмує з порожніх очних ямок. Починають збиратися мерці. Вони з’являються на горизонті, схожі на туман, бредуть до будинку, спотикаючись об каміння, і поступово набувають обрисів»* (Андерсон, с. 4).

2. Фольклорні мотиви.

Авторка вправно використовує мотиви словянських казок про Бабу Ягу, щоб створити унікальний світ.

Це додає твору глибини та аутентичності, розширюючи його культурний контекст, наприклад:

– *«Стара Яга одну за одною дістає з підставки склянки, називаючи склад порошоків усередині них і пояснюючи, яким кольором загориться кожен: хлорид барію – блідо-зелений, хлорид кальцію – помаранчевий, а*

нітрат натрію – жовтий. Потім вона розповідає, що вийде, якщо змішати різні кольори: наприклад, змішавши карбонат стронцію, який горить червоним, з міді, що горить синім, я можу отримати фіолетові спалахи. Нарешті, Стара Яга показує, скільки порошку потрібно покласти в кожен заряд, і залишає цю справу мені» (Андерсон, с. 258).

3. Брама.

Портал, через який можна здійснювати подорожі між світами, можуть символізувати переходи в житті, важливі рішення або нові можливості. Вони відображають ідею переходу з одного стану в інший, викликати певний страх або хвилювання, наприклад:

– «У кутку кімнати з'являється Брама. Це великий чорний прямокутник, набагато чорніший, ніж темрява на дні могили. Він притягує погляд, так само як чорна діра поглинає світло, і чим довше ти дивишся, тим сильніше тебе вабить Брама» (Андерсон, с. 8).

4. Фантастичні подорожі.

Марина вирушає у незвичайні подорожі разом із Хатиною, де вони відвідують місця, які можуть бути тільки уявлені, такі як Земля Озёр, острова та ін., наприклад:

– «Але ми ніколи не влаштуємо проводи тут, у Землі Озер. Поки ми в долині, хатинка тримає комірку для скелетів наглухо закритою. Але, коли приходить час, хатинка схоплюється прямо посеред ночі і забирає нас зі Старою Ягою, у невідомі нові краї. Я рада, що моя хатинка має ноги. Завдяки їм ми можемо вирушити разом у будь-яку точку світу» (Андерсон, с. 322).

5. Чарівність та магія.

Усі магічні елементи та ініціації, що зустрічаються у творі, можуть слугувати описами чудесного характеру світу, в якому живуть персонажі.

Вони підкреслюють ідею того, що світ повний таємниць та може відкривати нам найнеймовірніші речі, наприклад:

– *«Величезний паркан із кісток світиться рудим кольором тисячі черепів. Десятки хатинок танцюють під музику, що летить з відчинених дверей та вікон. З моєї комірчини вириваються кістки і мчать зайняти місце в паркані поряд з іншими»* (Андерсон, с. 252).

6. Магічні заклинання та об'єкти.

У творі зустрічаються різноманітні магічні заклинання, чари та об'єкти, які впливають на події та дії персонажів.

Вони додають елементи таємниці та інтриги до оповіді, наприклад:

– *«П'ять Давніх старійшин зібралися в кімнаті, стали навколо того місця, де завжди з'являлася Брама, і щось голосно і радісно співають мовою мертвих. Яги заповнюють кімнату і вона оживає»* (Андерсон, с. 268).

7. Мова та стиль письма.

С. Андерсон використовує барвисту та живописну мову, яка захоплює уяву та створює магічну атмосферу, яка легко захоплює читача у свій світ.

Письменниця володіє майстерністю у використанні мови, яка захоплює уяву та створює магічну атмосферу. Вона вміло використовує барвисті описи, образи та метафори для того, щоб оживити світ свого оповідання і занурити читача в нього.

Наведемо характеристики її мовного стилю:

– *Живописні описи.* С. Андерсон вміло описує персонажів, місця та події у своїх творах, надаючи їм відчуття реальності та виразності.

Її описи здатні оживити сцени у уяві читача, як будто вони розгортаються прямо перед очима:

– *«Десь вдалині хвилі розбиваються об скляні гори з глухим дзвоном, який нагадує мені про прогулянку Пустим камінням з Бенджаміном»* (Андерсон, с. 315).

– *Магічні образи.* Авторка використовує образи та метафори, які відображають магічний характер свого світу. Це допомагає створити враження, ніби читач перебуває в унікальному та захоплюючому казковому світі, наприклад:

«Проблиски світла, відбиті у стрімких скляних скелях, пропливають повз мене. Величезна хвиля підхоплює мене і викидає на тверду плоску поверхню. Руки ковзають, шукають, за що б ухопитися, але поверхня гладка, як дзеркало. Я намагаюся вгризатися в слизьку поверхню гори нігтями та зубами, але марно. Гора височить наді мною, така гладка, темна і неможлива» (Андерсон, с. 287).

– *Емоційна насиченість.* Мова С. Андерсон сповнена емоційності та внутрішнього конфлікту, що дозволяє читачам легко співчувати персонажам та відчувати їхні емоції.

Наведемо приклади:

– *«Хвиля шаленого горя вбиває мене, з грудей готовий вирватися крик. Кожен мій м'яз здригається, сльози ллються по моєму спотвореному обличчю».*

– *«Я відчуваю, як балюстрада лягає мені на плечі і обвиває їх жорсткими дерев'яними обіймами, балясини обережно гладять мене по спині. Я пропускаю руки крізь дерев'яні стовпчики і обіймаю свою хатинку».* (Андерсон, с. 294).

– *Діалоги.* Діалоги в творі С. Андерсон є жвавими та автентичними, що додає реалістичності та глибини взаємодії персонажів.

– *«Чим ти сьогодні займатимешся?»*

– *Бенджамін ставить кухоль на сходинок і потягується.*

– *Не знаю. Я щільніше кутаюсь у свою ковдру і дивлюсь у бік комори для скелетів, але він закритий. Хатинка не хоче, щоб я проводжала мертвих сьогодні вночі» (Андерсон, с. 308).*

Або такий приклад:

– *«Час.*

– *«Яга торкається моєї руки, і хатинка з усіма мерцями знову стає реальною. Брама відчинена, все в кімнаті тягнеться до них. Вдалині, ледь помітний у темряві, крутиться вир галактик і туманності спалахують різними кольорами» (Андерсон, с. 284).*

8. Символіка та алегорія.

Твір містить численні символічні образи та алегорії.

Наведемо авторське бачення всесвіту у творі, опис якого додає глибини та значення оповіді:

– *«Чорнильну темряву всесвіту то тут, то там пронизують світло і колір: срібні зірки, фіолетові та зелені туманності, червоні хмари, що здіймаються. Метеори або, можливо, душі мертвих пролітають повз нас і повертаються до зірок. Я підношу руки до рота і заворожено дивлюся в нескінченний простір, очі розплющені так широко, що боляче дивитись»* (Андерсон, с. 231).

Або такий приклад:

– *«Мої ноги відриваються від доріжки, і я ширяю в невагомості. Мене тягне до світла, туди, де воно найяскравіше, і я, обертаючись, пливу до нього. Світіння обволікає шкіру шар за шаром. Світло кружляє навколо нас з Джеком, воно всюди, куди я не повернуся»* (Андерсон, с. 212).

9. Моральні та філософські виміри.

На думку письменниці, зустрічі зі смертю – це можливість пробудити персонаж від інертності і пасивності. У такі моменти, коли з'являється шанс усвідомити свою смертність, вивільняється величезна кількість життєвої енергії, яку можна спрямувати на щось справді важливе і цінне – на творення життя, а не на його руйнацію; на усвідомлене і мудре його проживання у всій повноті проявів.

Це дорогоцінні моменти осмислення, що дають змогу глибше пізнати життя і повноцінно проявитися в неповторності й унікальності кожної миті, наприклад:

– *«Хто я така? Заблука душа, яка не захотіла проходити крізь Брану і стала майже справжньою завдяки магії хатинки. Якщо я можу існувати тільки тут, поряд із хатинкою, то що це за життя? Я люблю своє життя, або смерть, як це назвати. Я вироста тут, у цій чарівній хатинці. Решта не*

має значення. Жива я чи мертва, Яга я чи ні – все це вже не важливо» (Андерсон, с. 273).

Письменниця у творі підкреслює думку: коли смерть заперечується, заперечується і саме життя. Інтеграція ідеї смерті рятує героїню: вона діє як стимул до переходу до більш справжнього модусу існування, завдяки чому відбувається глибинне усвідомлення себе:

Особливим новоутворенням у філософській проблематиці твору стає світоформувальний елемент – доля, яка порушує ряд важливих питань, пов'язаних із часом життя людини, з плінністю, тимчасовістю її існування, з неможливістю передбачити, спрогнозувати її прийдешнє, що посилює страх перед майбутнім, страх зникнення не лише себе як одиниці існування, а й страх зникнення світу загалом.

Отже, основна філософська думка письменниці така: смерть – це доля особистості, це один з основних проявів тимчасовості існування індивіда. І щоб бути справжньою, людина повинна жити, пам'ятаючи про свою смертність, а не так, ніби вона безсмертна.

Таким чином, поряд з пригодницьким сюжетом, твір містить глибокі філософські роздуми та моральні уроки. Герої зіштовхуються з важливими життєвими питаннями, такими як сприйняття смерті, втрат, пошук власного шляху. Поетика твору вражає своєю складністю та багатогранністю. Вона поєднує в собі магію, міфологію, пригодництво, символіку та філософські роздуми, створюючи унікальний та захоплюючий художній світ.

ВИСНОВКИ

Отже, узагальнюючи дослідження, треба визначити, що у сучасному літературному процесі грані між жанрами стають дедалі більш розмитими, дозволяючи авторам експериментувати з формою та змістом своїх творів. Сплетіння казкової поетики та фентезійного нарративу створює унікальний літературний феномен, де чуттєвість та магія казок збагачуються глибиною та складністю фентезійного світу.

Аналізуючи поетику у твору «Хатинка на курячих лапах», було встановлено, що міфотворчість несе в собі віковичну мудрість, символіку та метафоричність, які лягли в основу фентезійного твору, надаючи їм глибини та багатовимірності. Фентезійний жанр, зі свого боку, дозволяє розширити межі казкової поетики твору «Хатинка на курячих лапах», вносячи в неї елементи епічності, складної сюжетної структури та деталізованих, виразних описів. В такому контексті казка трансформується, набуваючи нових вимірів та змістів, що робить її актуальною для читачів різного віку.

Елементи повчальності у фентезійному контексті знаходять нове втілення, стаючи не просто моральними настановами, а складними філософськими роздумами про смерть та життя, добро та зло, вибір та його наслідки, відповідальність перед собою та світом.

Оповідальна манера та епічність, запозичені з міфів, допомагають С. Андерсон вибудовувати величні наративи, де герої проходять через випробування, ростуть та розвиваються, набуваючи глибини та багатогранності.

Таким чином, синтез казкової поетики та фентезійного нарративу створює унікальну літературну тканину, де кожен елемент вносить свій вклад у створення багатогранного, захоплюючого та емоційно насиченого твору. Вони разом формують літературний твір, де можливе магічне перетворення реальності, а фантазія та реальність переплітаються, розширюючи горизонти уяви читачів та надихаючи їх вірити в неймовірне.

РЕЗЮМЕ

Дослідження теми **«Поетика казки в сучасній англійській літературі на матеріалі твору «Хатинка на курячих лапах»** присвячено вивченню авторської міфотворчості твору Софі Андерсон. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, резюме, списку використаної літератури.

Перший розділ **«Теоретичні аспекти вивчення міфологічних та казкових мотивів у жанрі фентезі у сучасній англійській літературі»** є теоретичним. Теоретичні засади розкривають інформацію про поняття «казка», їх жанрові особливості. Було встановлено, що у сучасній літературі, грані між жанрами стають дедалі більш розмитими, дозволяючи авторам експериментувати з формою та змістом своїх творів. Сплетіння казкової поетики та елементи фентезі створює унікальний літературний феномен, де магія казок збагачуються глибиною та складністю фентезійного світу.

Другий розділ **«Особливості міфопоетики твору Софі Андерсон «Хатинка на курячих лапах»**, присвячений практичному вивченню поетики казкового світу зазначеного твору. Наведено приклади, у яких спостерігається синтез міфопоетики, яка поєднує в собі казкові мотиви та тему смерті, створюючи авторську інтерпретацію казки про Бабу Ягу та міфів про перехід людини після смерті до іншого життя. Письменниця домінантними мотивами робить «мотиви смерті» як відродження та «мотив переміщення». Елементи повчальності у фентезійному контексті знаходять нове втілення, стаючи не просто моральними настановами, а філософськими роздумами про смерть та життя, добро та зло, вибір та його наслідки, відповідальність перед світом. В такому контексті казка трансформується, набуваючи нових вимірів та змістів, що робить її актуальною для читачів різного віку.

Ключові слова: *міфопоетика, міфотворчість, домінантні мотиви, хронотон.*

ЛІТЕРАТУРА

1. Андерсон С. Хатинка на курячих лапах. / переклад: І. Андрущенко. Харків: Жорж, 2019. 344 с.
2. Горбач Н., Здіховська Т. Жанр авторської казки в українській дитячій літературі: витоки та перспективи. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Педагогічні науки*. Львів, 2016. №1(1). С. 39-44.
3. Горбонос О. Літературні казки І.Франка та Р. Кіплінга як авторська анімалістична жанроформа: типологічний аспект. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія*. Випуск 2 (36) 2016. С. 93-96.
4. Гура В. М. Фентезі як жанр літератури для дітей: текст-типологічні та наративні особливості. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: філологія. Соціальні комунікації*. 2020. С. 57-62.
5. Дж. Р. Р. Толкієн про чарівні казки та чому неможливо писати «для дітей». *Хроніки Любарта*. 2018. URL: <https://www.hroniky.com/news/view/10581-dzh-r-r-tolkien-pro-charivni-kazky-ta-chomu-nemozhlyvo-pysaty-dlia-ditei>
6. Бондар Л.О. Дитяча література: Теорія. Історія. Практика : навчально-методичний посібник для студентів філологів спеціальності “Педагогіка і методика середньої освіти” – Миколаїв, 2011. 234 с.
7. Ковалів Ю. І. Літературознавча енциклопедія: у двох томах. Т. 2. Київ: ВЦ «Академія». 2007. 624 с.
8. Кравченко І.С., Кресан О.Я. *Жанр фентезі у сучасній англійській літературі. Актуальні проблеми природничих та гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених «Родзинка – 2018» / XX Всеукраїнська наукова конференція молодих учених*. 2018. С. 124-126. URL: https://eprints.cdu.edu.ua/3712/1/rodzinka_2018_2-124-126.pdf
9. Задорожна О.В. Характеристики казки як своєрідного жанру народної творчості. *Наукові записки. Серія «Філологічн»* ; НТУУ «КПІ», м. Київ. С.

172–174. URL : <http://www:/Users/Dell/ Downloads/1238-Article%20Text-2175-1-10-20180701.pdf>.

10. Лепухова Н. Переклад літературної казки як інтерпретація казкового світу автора. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*. 2016. № 27, Київ, С. 133–142.

11. Насєдкіна О.О. Світоглядні настанови казки: соціально-філософський аналіз : автореф. дис.. канд. філософських наук: 09.00.03. Запоріжжя. 2018. 24 с.

12. Проценко Ю. Літературна казка про тварин. *Слово і час*. 2009. №8 С.18-23

13. Світельська-Дірко С.В. Місце і роль казок у формуванні світоглядних орієнтацій молодших школярів у сучасній науковій літературі. *Естетичне виховання дітей та молоді: теорія, практика, перспективи розвитку: збірник наукових праць / за ред. О. А. Дубасенюк, Н. Г. Сидорчук*. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. С. 251-256.

14. Сапковский А. Ведьмак. Київ: Астрель, 2012. URL: http://loveread.ec/view_global.php?id=2377

15. Сорокіна К., Масюк О. Міфологічний світогляд як основа фентезійного світобудівництва. *Філософія. Нова парадигма*. №133. С. 82-94.

16. Тиховська О. «Українська усна народна творчість та народознавство: навчально-методичний посібник. Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023. 84 с.

17. Egoff Sh. *Worlds Within: Children's Fantasy from the Middle Ages to Today*. Chicago: ALA, 1988. 210 с.

18. Swinfen A. *In Defense of Fantasy: A Study of the Genre in English and American Literature since 1945*. Boston: Routledge and Kenan Paul, 1984. 253 p.

19. Lauter P. *A companion to American literature and culture*. UK : Wiley-Blackwell. 2010. 708 p.

20. Levy M., Mendlesohn F. *Children's fantasy literature: an introduction*. UK : Cambridge University Press, 2016. 361 p.

21. Tolkien J.R.R. The Monsters and the critics and others says. ed. HarperCollinsPublishers, 2007. 256 p.